

Klein Jaques (Jakab, Iacob)

(1855, Feb.11, Subotica-1928, Oct. 13, Timișoara, cimitirul evreiesc) Numele înscris pe piatra funerară este Jaques (sic) Klein.

Arhitect, antreprenor, profesor, autor de studii de arhitectură și pedagogie

După studii de arhitectură la Viena și Budapesta, a fost profesor la Școala de stat pentru arte și meserii, întâi la Cernăuți (1878-1885), apoi la Timișoara. A fost membru în Comisia Tehnică a Primăriei, în comitetul de conducere al Comunității Evreilor și vice-președintele Curatorului Liceului Israelit.

În anii 1885-1886 a lucrat la reabilitarea Palatului Baroc din Piața Unirii Timișoara. A adăugat elemente inspirate din Neo-Renașterea franceză, a mansardat clădirea și a realizat feroneriile cu grifoni de la colțurile dinspre Piață ale clădirii.

A proiectat între anii 1891-1893 clădirea care adăpostește în prezent Facultatea de Chimie Industrială din centrul orașului (Str. Carol Telbisz nr.6). Inițial, aici funcționau o școală elementară, o școală de băieți și un liceu comercial.

În 1896 a reconstruit casa Wellauer (Str. Episcop Augustin Pacha nr.7), edificiu construit în stilul Renașterii germane în 1891, pentru a găzdui colecțiile Societății de Istorie și Arheologie, societate fondată în 1872 de Ormos Zsigmond. Aceste colecții au constituit nucleul Muzeului Banatului, dar și al Muzeului de Artă Timișoara. Din 1953, Biblioteca Filialei Timișoara a Academiei Române funcționează în această clădire. Pe frontispiciul clădirii se află statuia cu coif și scut a Atenei (Minerva). Statuia de bronz are o înălțime de 2,25 metri și a fost executată la Viena. Scările sunt din marmură iar balustrada decorată cu multe ornamente este din fier forjat. În 2016 Academia Română a alocat 250.000 de euro pentru un amplu proiect de restaurare și refuncționalizare a Bibliotecii.

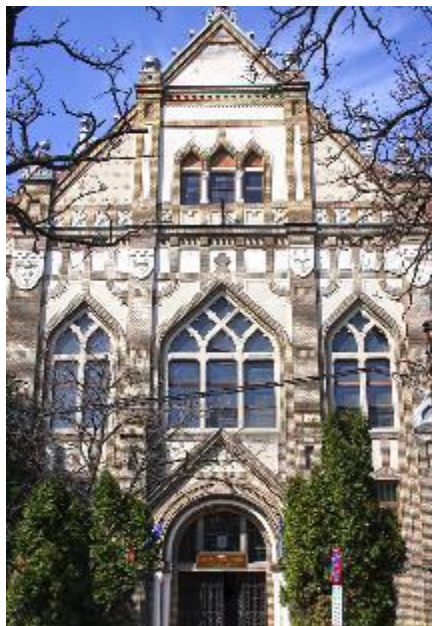
Numele arhitectului Jakab Klein este legat și de construcția Școlii de fete, 1902-1904, actualul Liceul pedagogic „Carmen Sylva” (colaborare cu arh. Baumhorn Lipót), a Liceului Israelit, 1923 (cu arh. Gideon Neubauer) și a școlii elementare israelite în curtea sinagogii ortodoxe din Iosefin.

Proiecte și construcții la Timișoara

- Reabilitarea Palatului Baroc din Piața Unirii, 1885-1886
- „Casa Wellauer”, în prezent Biblioteca Academiei, Str. Episcop Augustin Pacha nr. 7, construită în anii 1886-1889, inaugurată în 1901
- Facultatea de Chimie Industrială, 1891-1893, Str. Carol Telbisz nr. 6, antreprenor Eduard Reiter
- Liceul Pedagogic „Carmen Sylva”, bd. C.D. Loga nr. 45, 1902-1904, împreună cu arh. *Lipót Baumhorn*, constructor Karl Hart;
- Liceul Israelit, 1923, bd. Mihai Eminescu nr. 2, proiectat de *Gedeon Neubauer*, constructor *Jakab Klein*;
- Școala elementară israelită în curtea sinagogii ortodoxe din Iosefin, 1928, str. Iuliu Maniu nr. 55, împreună cu arh. *Arnold Merbl*.

Publicații

Zeichnenkurs der Baukonstruktionslehre; Architektonische Formenlehre zum Studium der Renaissance Formen; Az osztrák iparoktatás párhuzamban a magyarral (Comparație între predarea din școlile de meserii din Austria și Ungaria); Az ipari stíl tanításáról (Predarea despre stilul industrial); Renaissance-stilű párkányok (Pervazuri în stil Renascentist); Építészeti alaktan (Predarea formelor arhitecturale)

Statuia Atenei pe frontispiciul Bibliotecii Academiei Liceul pedagogic „Carmen Sylva”

Muzeul de Artă Timișoara

Facultatea de Chimie Industrială (detaliu)

Surse

Magyar Zsidó Lexikon, 1929. Versiunea digitalizată

<http://mek.niif.hu/04000/04093/html/0496.html>

TEMESVÁR LEIRÁSA

Irta Bellai József városi tanácsos. 1914

<http://mek.oszk.hu/09500/09536/html/0023/8.html>

Állami felsőbb leányiskola

<http://www.muemlekem.hu/hatareset?id=1755>

Muzeul de Artă Timișoara

<http://www.muzeuldeartatm.ro/Istoric-1.html>

Timișoara uitată. Casele vechi din Iosefin, între bijuterii și ruine. 2014. De Liana Păun

<http://www.pressalert.ro/2014/05/timisoara-uitata-casele-vechi-din-elisabetin-intre-ruine-si-bijuterii/>

Bătrâna bibliotecă a Academiei din Timișoara se transformă într-un spațiu viu. 2016. De Stefan Both.

http://adevarul.ro/locale/timisoara/batrana-biblioteca-academiei-timisoara-transforma-intr-un-spatiu-viu-ceainarie-gen-carturesti-1_56c35e575ab6550cb8e04d5f/index.html

Opriș Mihai și Botescu Mihai, *Arhitectura istorică din Timișoara*. Primăria Municipiului Timișoara, 2014

Szekely Gabriel, *Enciclopedia Arhitecților din Banat (1700 – 1900)*. Editura Eurostampa. Timișoara, 2017